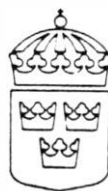

Motion till riksdagen

1989/90:U8

av Karin Söder m.fl. (c, m, vpk, fp, mp)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Mot.
1989/90
U8-14

Det nordiska forskningsarbetet har lång tradition och har utvecklats till att täcka ett brett fält och ett stort antal aktiviteter.

Samarbetet är dels formaliserat, främst genom Nordiska ministerrådet och dess organ, dels mer informellt genom exempelvis forskningsrådets olika samarbetsorganisationer och genom direkta kontakter mellan olika universitet, institutioner och enskilda forskare.

Nästan hälften av den verksamhet som finansieras över Nordiska ministerrådets budget avser forskningsrelaterade insatser. Av ministerrådets samlade utgifter år 1988 gick sålunda enligt propositionen 43 %, vilket motsvarar 250 milj. danska kr., till FoU-verksamhet.

Viktiga motiv och mål för det nordiska forskningsarbetet är:

- samordning av ländernas FoU-verksamhet,
- gemensamt utnyttjande av specialkunskaper och utrustning,
- stärkande av de enskilda ländernas möjligheter att delta i internationellt FoU-samarbete.

I propositionen finns det nordiska samarbetet inom forskningen översiktligt redovisat. I regeringens förslag finns dock mycket litet av nordiska inslag. Det finns därför anledning för riksdagen att understryka vikten av ett väl fungerande nordiskt samarbete på forskningsområdet. Visserligen går en mycket stor del av den samnordiska budgeten till forskning, men beloppsmässigt är de ca 250 milj. danska kr. som avsätts över den nordiska budgeten en obetydlig del jämfört med de uppskattningsvis ca 12,5 miljarder kr. som svenska staten satsade på forskning och utveckling under 1988/89. Det är mot den bakgrunden viktigt att det nordiska samarbetet kommer in som en naturlig del i de nationella besluten om forskning.

Den kulturella samhörigheten i Norden är stor och utgör grunden för det nordiska samarbetet. Den sociala tryggheten och solidariteten med de svaga i samhället utgör på samma sätt en viktig bas för samarbetet. Detta har naturligtvis också betydelse för hur vi planerar våra samhällen för framtiden.

I Nordiska ministerrådets forskningsprogram har dessa områden ingen framträdande plats, trots de uttalanden som gjorts bl.a. i Kulturhandlingsplanen, som antogs av rådet 1988. Dessvärre finns förslag om att lägga ned betydelsefulla nordiska kulturinstitutioner, däribland Nordplan i Stockholm.

Institutioner av detta slag måste naturligtvis kunna underkastas en pröv-

ning huruvida de på ett adekvat sätt fyller de uppgifter de är ålagda. I sådana sammanhang är det av största vikt att mot ett nedläggningsförslag också väga ökade nationella utgifter, förlusten av ett nordiskt nätverk på berört område och färre möjligheter för forskare att i arbetet etablera samarbete.

Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt att också de kulturella och sociala forskningsområdena får sin berättigade plats i det nordiska samarbetet och att oöverlagda nedläggningar av institutioner inte kommer till stånd. Nordisk och nationell forskning måste bedömas i ett sammanhang för att man skall kunna utvärdera hur gemensamma forskningsintressen bäst kan tillgodoseas.

När det gäller deltagande i större internationella forskningsprojekt har såväl Nordiska ministerrådet som Nordiska rådet stött idén med en nordisk konsortiemodell. Nordiska rådets internationella kommitté har framhållit att de resultat som har uppnåtts genom att upprätta nordiska konsortier eller genom att utnyttja andra samsarbetsmodeller visar att det inom den nordiska samsarbetsorganisationen på forskningsområdet finns goda möjligheter att gemensamt delta i internationella forskningsprojekt. Detta gäller såväl projekt med nordisk finansiering över den gemensamma budgeten som projekt där man använder de nordiska samsarbetsorganen för att koordinera ett deltagande som de enskilda länderna i sista hand står för.

Det är av stor vikt att Norden kan uppträda samlat i internationellt forskningssamarbete och vi anser att konsortiemodellen med fördel borde kunna användas mer generellt för nordiskt deltagande i internationellt forskningssamarbete.

Det är även betydelsefullt att åstadkomma en nordisk hemmamarknad för forskare. Det är därför viktigt att undanröja existerande hinder för samarbete mellan forskare och forskningsinstitutioner.

Nordiska rådet har stött idén "Norden som nätverk". Huvudtanken med denna är att aktiviteter på nordiskt plan koncentreras till sådan verksamhet som är så stor eller så specialiserad att den inte naturligt kan bäras upp av ett enstaka land. Samarbetet härutöver kan företas inom ramen för ett nordiskt nätverk med utvidgad arbetsdelning och öppenhet mellan länderna. Det betyder i princip att Norden och inte de enskilda länderna skall anses som en hemmamarknad för forskare.

Fördelarna med "Norden som nätverk" är många

- forskarutbildningen kan koordineras,
- forskarrörligheten inom Norden kan ökas,
- samarbete beträffande dyr specialiserad utrustning kan vara av avgörande betydelse för den experimentella forskningens villkor i Norden,
- samarbete på "smala områden" där ett enskilt nordiskt land kan ha svårigheter att erbjuda en livskraftig forskningsmiljö.

Hemställan

Mot. 1989/90

U8

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av nordiskt samarbete inom forskningen.

Stockholm den 20 mars 1990

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Gunnar Björk (c)

Wiggo Komstedt (m)

Björn Samuelson (vpk)

Sten Svensson (m)

Ylva Annerstedt (fp)

Elver Jonsson (fp)

Hans Nyhage (m)

Marianne Samuelsson (mp)

Görel Bohlin (m)